

HONDAKINEN BILKETA SISTEMA ALDATZEKO PARTAIDETZA PROZESUA

2014-10-07. MAHAINGURUKO AKTA

BILERAREN XEHETASUNAK:

- Data: 2014-10-07
- Tokia: Zabel kultur etxea.
- Kopurua: 61 herritar. 30 emakume eta 31 gizon.

HIZLARIAK:

- Ibon Goikoetxea. Usurbilgo ingurumen teknikaria.
- Amaia Usandizaga. Orioko udaleko aparejadorea eta arkitekto teknikoa.
- Oxel Erostarbe. Elgetako alkatea.
- Orkatz Goenaga. Urola Erdiko mankomunitateko teknikaria.

1. ONGI ETORRIA ETA AURKEZPENA

Joseba Palenzuela alkateak ongietorria eman die bertaratutako herritarrei eta gaurko mahai-inguruan gonbidatu izan ditugun hizlariari.

IBON GOIKOETXEA. Usurbilgo udaleko Ingurumen teknikaria

OXEL EROSTARBE. Elgetako alkatea

AMAIA USANDIZAGA. Orioko udaleko aparejadorea

ORKATZ GOENAGA. Urola Erdiko Mankomunitateko teknikaria

Gaurko mahai-ingurua Gipuzkoan martxan dauden esperientzia eta eredu desberdinak ezagutzeko helburuarekin diseinatuta dago. Mutrikun zer nahi dugun erabaki aurretik beste herrietako esperientziak ezagutzea erabaki dugu.

Argi utzita ez direla lau hauek dauden aukera guztiak eta herri bakoitzak bere berezitasun propioekin ezartzen dituela sistema bat edo beste, interesgarri suertatzen da sistema bakoitzaren ezaugarri nagusi eta helburuak ezagutzea.

Ondoren, hasiera eman zaio herri bakoitzeko hizlariaren aurkezpenari.

► USURBIL:

Mahai-inguruari hasiera emanaz Ibon Goikoetxea Usurbilgo udaleko ingurumen teknikaria hasi da, Usurbileko esperientzia kontatuaz.

Usurbilen, 2009.urtean hasi ziren 4 hondakin frakzioak atez ate biltzen, errauskailuaren eztabaida indartsua zegoelako eta errauskailua bera Usurbilen muga ipini behar zutelako. Ahalik eta gaikako bilketa emaitza onenak ematen dituen sistema bilatu zuten eta etxe bakoitzak hondakinak biltzeko bere zintzilikarioa dauka.

Usurbilek, 6137 biztanle ditu eta herri guneaz gain, landa gune zabala dauka. Bilketa egiteko 3 kamioi dituzte, Hernani eta Astigarragarekin konpartitzen dituztenak hauek ere atez ateko sistema dutelako. Usurbilen, hondakinak goizez biltzen dira eta binaka banaturiko 6 biltzaile dituzte. Gainera, egunero ez baina ia egunero informatzaile finko bat izaten dute herritarrei azalpenak emateko.

3 larrialdi gune dituzte eta landa gunean bizi direnak larrialdi gune horietara joan behar izaten dute hondakinak botatzera. Hori dela eta, landa gune bakoitzeko biztanleek zabor tasa gutxiago ordaintzen dute, beraiek joaten direlako hondakinak botatzera. 13 auzo konposta gune ere badaude eta auzo konposta egiten dutenek pegatina bat daukate beraien zintzilikarioan konposta egiten dutela jakinarazteko.

Bilketa egunak erabakitzeko orduan, sortzen dutenaren arabera egutegi bat daukate herritarrekin adostutakoa:

HONDAKINEN BILKETA SISTEMA ALDATZEKO PARTAIDETZA PROZESUA

2014-10-07. MAHAINGURUKO AKTA

ASTELEHENA	ASTEARTEA	ASTEAZKENA	OSTEGUNA	OSTIRALA	LARUNBATA	IGANDEA
Organikoa	Ontzi arinak	Papera/kartoa	Organikoa	Ontzi arinak	Organikoa	Errefusa
Pixoihalak eta konpresak						

Taulan ikusten denez, hondakin sanitarioak deiturikoak ateratzeko aukera dago poltsatxo batean. Ordutegiari dagokionez, goizeko 6:30tatik 8:30tara dago ezarrita hondakinak ateratzeko ordua. Ezin bada ordu horretan atera, larrialdi guneak dauzkate txip batez kontrolaturik, norberaren egoeretara egokituz.

Usurbilen enpresek ere hondakin asko sortzen dute eta beraientzako egokituriko egutegi bat adostuta daukate:

Astelehena	Asteartea	Asteazkena	Osteguna	Ostirala	Larunbata
7:00-14:30 Organikoa Organico	7:00-10:30 Ontzi Arinak Envases	7:00-14:30 Papera eta Kartoa	7:00-14:30 Errefusa	7:00-10:30 Ontzi Arinak Envases	7:00-14:30 Organikoa Organico
	10:00-14:30 Filma Film		Rechazo	10:30-14:30 Plastiko Nahasketa	
	8:00-13:00 Egurra Madera	Papel Cartón	7:00-14:30 Organikoa Organico	Papera eta Kartoa *Alduz aurretik jakinarazita Papel Cartón *Con previo aviso	

Tasei buruz azaldutakoaren arabera, zabor bilketa garestitu egin da, besteak beste 2 langiletik 6ra igaro direlako, baina diru sarrerak ere handitu egin dira eta 2008. Urteko eta 2012.urteetako defizit ekonomikoa ia ia antzekoa da. Herritarrei dagokienez, gaur egun etxebizitza batek 80 euro inguru ordaintzen ditu urtean, 20 euro 3 hilero.

Aurten ordea, berrikuntza bat jarri dute martxan. Denek ez dituzte 3 hilero 20 euro ordaintzen, kontuan hartzen dute etxean zenbat lagun bizi diren eta igandean errefus ontzia betetzen dutenaren arabera gehiago edo gutxiago ordaintzen dute, errefus kopurua %30 jaistera lortu dutelarik.

Konposta egiten duen edozeini, %40ko hobaria aplikatzen zaio.

Ibonek azaldutakoaren arabera, atez ateko sistemak, gaikako bilketa derrigortu eta kontrol bat eramaten duenez, jendeari gauzak tentuz egitera bultzatzen ditu, ondorioz gaikako bilketaren emaitza oso onak ematen direlarik.

Kostuei buruzko azken datu batzuk emanaz amaitu zuen bere azalpena:

- 2013ko datuak
  - Gastuak (Bilketa+tratamendua+kudeaketa) 733.000 €
  - Diru sarrerak (Tasak+material salmenta): 525.000 €
  - Defizita: 208.000 €, Diru sarrerekin Kostuaren %71,6 finantzatzen da.

► **ORIO:**

Jarraian Amaia Usandizagak hartu zuen hitza Orioko sistemaren berri emateko.

2010.urtean, 5.edukiontzia edota edukiontzi marroia ipini zuen udalak. Hasiera batean 8 edukiontzi marroi ipini zituzten eta modu boluntario batean 500 herritar apuntatu ziren edukiontzi hori erabiltzeko giltza lortzeko. Gaur egun 34 edukiontzi marroi daude eta errefusa biltzeko edukiontziak gutxitu dituzte.

Gaur egun, 2000 pertsonak erabiltzen dute edukiontzi marroia, organikoa biltzeko. Hasieran, organikoa biltzeko poltsak udalak banatzen bazituen ere, gaur egun poltsak bakoitzak ordaindu behar ditu.

Udaletxean, birziklapen tasen ehunekoan ipintzen dituzte eta %39-%44 tartean dabilta. 2003.urtetik, auzo eta auto-konposta bultzatu dute. Auzo konpostarako 4 gune daudelarik eta auto konposta egiten dutenak berriz, 40 bat familia dira. Konpostaren inguruko azalpenak mankomunitateak bultzatu zituen.

Azkenik, elkarte gastronomiko eta jatetxeekin lanean ari dira organiko gehiago biltzen dutelako.

► **ELGETA:**

Elgetako alkatea den, Oxel Erostarbek hartu du hitza jarraian, Elgetan martxan jartzekotan diren sistema berriaren inguruan hitz egiteko.

Orain arteko ohiko sistemak eman dituen azken datuen arabera, 2013.urtean sailkatuta hondakin guztien %33a besterik ez zen jaso. Oxelek arabera, edukiontzi berdearen edota nahasiaren garaia amaitu da, Europako aginduak direla eta.

Hauteskundeetan, alderdi bakoitza hondakin bilketa sistema batekin aurkeztu zen eta inguruko herrietan sortu ziren arazo eta eztabaidak ikusirik, ez zuten eztabaida hori Elgetan sortzerik nahi eta alderdi guztiek herritarrei proposamen bateratu bat aurkeztu zitzaientzen, sisteman baino gehiago helburuetan zentratuz eztabaida. Herritarrei erabakitzeko aukera eman zitzaientzen herri kontsulta baten bidez, udaletxeak proposaturiko sistemaren inguruan, parte hartzea %53,56koa izan zelarik eta proposamenaren aldeko bozken %86,89 lortu zen.

Lehen esan bezala, Elgetan hondakinaren %33a besterik ez zen jasotzen sailkaturik eta egoera hori irauli eta %70-%80a gaika biltzera iritsi nahi dute.

Jarraian, edukiontzi berdeetan biltzen dutenaren karakterizazioak erakutsi zituen, hobetzeko margena handia dela azalduaz. Honako datuak adierazten dute kontenedore berdean jasotzen den hondakinaren osaera:

- Organikoa %46a
- Beira %10a
- Ontzi arinak %8a
- Papera eta kartoia %5a
- Bestelakoak %18a
- Errefusa %13a

Edukiontzi nahasian, bildutakoaren %13a besterik ez dela materia ez-birziklagarria ikusi zuten eta honako neurriak hartzea erabaki zuten:

- Hondakinik onena sortzen ez dena da lemapean iritzi kritikoa lantzea, tupper-en inguruko kanpaina bat bultzatu zuten erosketak egiterako orduan erabiltzeko.
- Bigarren neurria, hondakinik onena bertan kudeatu eta ongarri egiten dena da. Besteak beste konposta egitearen aldeko kanpainak aurrera eramanez, gaur egun 172 famili daudelarik konposta egiten. Herri gunean bizi direnen artean konposta egiten dutenen artean, zabor tasei begiraturaz, %25ko hobaria daukate eta landa guneeetan bizi direnek aldiz %50.

Gaur egun planteatzen duten sistemarekin, hondakinak edukiontzi bidez bilduko dira.

8 ekarpen gune egongo dira, baina edukiontzi berdea kenduko dute eta organikoa eta errefusa biltzeko edukiontziak ipiniko dira txip bidez kontrolatuak, edozein egun eta orduetan ahalko delarik bota. Gainontzeko frakzioak gaur egun bezala bilduko dira. Organikoa eta errefusa astean 3 aldiz batuko dira.

Bideragarritasunaren inguruan, sistema berri honek honako gastuak izango dituela aurreikusten dute:

- Kamioien erosketa: 68.988€
- Bilketa gastuak: 46.339€
- Industrialdeko bilketa gastuak: 36.936€
- Tratamenduaren gastuei erreparaturaz aldiz, iaz tratamenduak 41.829 € balio izan zituen. Sistema berri honekin 25.656€ko aurrezteak aurreikusten dute. Sistema defizitarioa izango dela argi dagoela azaltzen badu ere.

► **AZKOITIA ETA ZESTOA:**

Azkoitia eta Zestoan aurten martxan jarritako sistema mistoaren inguruan, Orkatz Goenaga Urola Erdiko mankomunitateko teknikaria aritu da hizketan.

Hasteko, Urola Erdiko mankomunitateari buruzko azalpenak eman zituen, zenbat herrik osatzen duten azalduaz eta hasieran zituzten planak argituz. Hasiera batean, landa eremuan sortzen zen organiko guztia, landa eremuan bertan konpostatzea nahi zuten eta 2014. Urterako helburu hori betetzea espero dute eta bestetik, herri guneeetako sistemak aldatu nahi dituzte aurten ez bada 2015. urterako.

Jarraian aurrekariak azaldu zituen. 2013.urtean Azkoitian parte hartze prozesu bat jarri zuten martxan bilketa sistema erabakitzeko. Zestoan aldiz, 2013.urtean atez atekoa jartzeko saiakera bat egiten du udal taldeak baina udaleko oposizioak atez atekoa ez den beste edozein sistemaren inguruan eztabaidatzeko prestutasuna erakusten dio udal taldeari, atez ateko sistema martxan jartzea alde batera utziaz. Azkoitian, egungo sistema abian jartzeko erabakia 2014ko martxoan hartu zen eta urte bereko uztailean ipini zen martxan.

Landa eremuan, bilketa sistema ekarpen gunen bidez egiten da. Mankomunitateko herri gehienetan eraikin itxi batzuk egin badituzte ere, Azkoitian aldiz, edukiontzien kontrol sistema bat daukate baina organikoa ez da biltzen. Prozesu hori ordea, bukatu gabe dago eta 1.fasean organikoa biltzen bazaie ere, 2.fasean edukiontzi marroia kenduko da eta bakoitzak bere hondakin organikoak kudeatu beharko ditu.

Merkataritzaren kasuan, Azkoitian errefusa atez ate biltzen zaie eta sortzaile oso handiei ere organikoa atez ate biltzen zaie, kartoi komertzialak ere atez ate biltzen dira. Gainontzekoek 5.edukiontzia erabiltzen dutelarik. Zestoan aldiz, merkatariei dena atez ate biltzen zaie, beira kenduta.

Azkoitian, zintzilikarioak ipini dira astean behin errefusa biltzeko, kubo identifikatu batzuek. Organikoa aldiz, lehen 5.edukiontzia zegoen giltza mekaniko batez itxita, sarrera elektronikoa batez dago kontrolaturik. Gainontzeko frakzioak lehen bezala biltzen dira eta pardelak edukiontzi grisean biltzen dira. Orkatzen ustez gakoa, edukiontzi grisa zena, nahasia, kentzean egon da.

Zestoan, edukiontzi bidez, papera, beira, olioak, pilak eta olioak biltzen dira. Gainontzeko frakzioak aldiz, arratsaldeko 18:00tan portaleka kuboak ipintzen hasten dira eta 20:00tarako jarriak egoten dira. Egunero herritarrek, 20:00tatik 22:00tara hondakina botatzeko aukera izaten dute, hau da, egunero frakzio ezberdin bat. Fardelak dituztenek kubo bereziak izaten dituzte eta larunbata kenduta, ez delako bilketarik egiten, egunero biltzen zaizkie. Gaueko 00:00tarako ez da kuborik geratzen kalean.

Emaitzei dagokienean, Azkoitian, errefus kopurua bi heren gutxitu da eta organikoaren kopurua hirukoiztu egin zen uztailean eta boskoiztu abuztuko bilketan. Gaikako bilketa, abuztuan, %70,42ra iritsi da.

Zestoan aldiz, errefusak %76 batean egin du behera, papera eta kartoiak %36 batean igo da, ontzi arinak bikoiztu egin dira, beira %20a jaitsi da eta bereziak %80a egin du behera. Gaikako bilketa %74an dago eta autokonposta gehituko bagenu %82an.

Azkoitian dagoen arazoetako bat, inpropioak dira, hau da, biltzen denaren kalitatea ez dela egokia kasu guztietan; batzuek hondakinak nahasita botatzen dituela, nahiz eta edukiontzien txipa eduki.

Zestoan arazo hori agertu bada ere, presioak arazoa konpondu du eta badaezpada ere egunean behin kale garbiketarako buelta bat ematen da.

Zestoan erabiltzen duten presio neurria, pegatina bat izaten da, portal bateko kuboan hondakinak nahasita agertzen badira pegatina hori ipintzen da eta oso efektiboa da.

Eraitza ekonomikoei begiratzuz, atez atekoaren eta sistema honen eraitzak antzekoak dira Zestoan eta estetikari begiratzuz gero oso garbia da.

2. SISTEMA BAKOITZAREN INDARGUNEAK ETA AHULGUNEAK:

Ondoren, azaldu duten sistemaren indarguneak eta ahulguneak identifikatzeko eskatu zaie hizlariei.

Hona hemen bakoitzak emandako erantzunak:

	INDARGUNEAK	AHULGUNEAK
USURBIL (ATEZ ATE)	<ul style="list-style-type: none"> • Kalitate eta kantitate aldetik berme gehien ematen duen sistema. • Herritarren adostasuna.	<ul style="list-style-type: none"> • Sistemara egokitu nahi ez duenari konbentzitzeak lan asko eskatzen du.
AZKOITIA – ZESTOA (SISTEMA MIXTOA)	<ul style="list-style-type: none"> • Nahasiko frakzioa atez ate biltzea. • Azkoitian, gaikako bilketa tasa asko igo da eta herritarrei aldaketa gutxi suposatu die. • Zestoan ere asko igo da gaikako bilketa tasa eta hobekuntzarako margena dago	<ul style="list-style-type: none"> • Azkoitian, kalitate gutxi, organikoan nolabait konpondu bada ere. Gainera hobekuntzak lortzea zaila egiten da, kontrolatzea zaila delako. • Zestoan, pertsonalizatorik ez dago, komunitarioa da.
ELGETA (EDUKIONTZI BETEBEHARREZKOA)	<ul style="list-style-type: none"> • Herritarrek hondakin organikoak konpostatzearen alde harturiko jarrera. • Herritarren parte hartzea.	<ul style="list-style-type: none"> • Ikusi beharko da herritarrek egokitzen diren ala ez.
ORIO (5.EDUKIONTZIA)	<ul style="list-style-type: none"> • Auzo-konpostak indarra dauka.	<ul style="list-style-type: none"> • Kontzientziazio eskasa.

► **GALDERAK:**

Ondoren, herritarrei galderak egiteko tarte bat zabaldu zitzaizen hizlariei beraien dudak garbitzeko:

- **Usurbilen zenbat emergentzi gune daude?:** 3 emergentzi gune nagusi daude, erdigunean 1 eta landa gunean 2. Horieta bat errefusa biltzeko da.
- **Elgetako eredia derrigorrezkoa ala borondatezkoa da?:** derrigorrezko sistema bat da. Organikoa eta errefusa biltzeko edukiontziek txipa izango dute.
- **Usurbilen atez atekoak usainik sortzen ahal du?:** Hori gezurra dela esan zuen. Frakzio nahasiek sortzen dute usaina.
- **Zer dira hondakin gelak?:** Usurbileko teknikariak erantzun zuen. Etxe berri guztiek nahitaez izan behar duten gelak dira, besteak beste ur-kontagailua egoteko eta hondakinak gordetzeko gela izango da.
- **Presio neurriak beharrezkoak dira?:** Usurbileko teknikariak erantzun zuen hau ere. Orokorrean jendeari abisu bat emanda nahikoa dela esan zuen eta 2009.urtetik hona 12 isun besterik ez direla jarri aipatu zuen.

Modu honetan bukaera eman zaio mahai-inguruari arratsaldeko 18.15tan.